

AZ ÚJVIDÉKI SZENTHÁROMSÁG-SZOBOR TÖRTÉNETE

1781-ben Újvidék főterén (ma Szabadság tér) egy impozáns, barokk stílusú 15 méter magas szobor épült, a Szentháromság-szobor, a nagytemplom bejáratától úgy 50 méterre, amelyet akkor, 1781 januárjában fel is szenteltek.

Milyen volt a Szentháromság-szobor?

A talpazat alsó részén három magyar király szobra állt: Szent István, Szent László és I. Lipót szobra.

I. Lipót 1657-től magyar király lett. Uralkodása idején szabadult fel Magyarország a török uralom alól, az 1697-es zentai győzelem után, a karlócai béke (1699), végleg megszabadította Bácskát és Szerémség nagyobb részét a töröktől. I. Lipót hosszú időre szóló kiváltságokat adott az ide települt szerbeknek.

A középső részen Szűz Mária szobra állt, Pál apostol és Nagy Szent Teréz (Avilai Teréz) szobrával együtt. Pál apostol a bácsi-kalocsai egyház, valamint Bács-Bodrog vármegye védszentje volt és szobra ezért került erre a megtisztelő helyre. Képe ma Vajdaság címerét is díszíti. Avilai Nagy Szent Teréz a katolikus egyház egyik legnagyobb női szentje, de az 1780-ban elhunyt Mária Terézia császárnőre is emlékeztetett.

A szobor tetején két trónoló alakja volt látható: balról a keresztet tartó Jézus, jobbról az Atyaisten. Fölöttük a sugárzó nappal megjelenített Szentlélek volt látható.

A szobor talpazatán a következő német nyelvű felirat volt olvasható: *Erbaut im Jahre 1781.* (Építették 1781 évben). A monda szerint azért állították fel ezt a szobrot, hogy megvédje a várost a pusztító járványoktól.

Az 1795/96-os „ürögi pestis” mintha igazolná ez az állítását, mert a járvány valóban nem lépte át a Dunát, nem terjedt Bácskában!

A szoborállítás, a városodás egyik jelének is tudhatjuk, hiszen Újvidék 1748-as Szabad Királyi Város rangot kapott.

A főteret a XIX. század végéig kikövezték, új városháza épült, átépítették a katolikus nagytemplomot, új szállodák kaptak helyet a főtéren. Kialakult tehát a főtér mai képe.

1918-ban rendszerváltás következett be. Megszűnt az Osztrák-Magyar Monarchia. Újvidéket is a Szerb-Horvát-Szlovén Királysághoz csatolták.

A Szentháromság-szobor idegen uralom jelképe volt. Szélsőséges elemek sokszor meggyalázták, megcsonkították a szobrokat. 1939-ben hivatalosan is felmerült a Szentháromság-szobor eltávolításának gondolata, de a háború kitörése megakadályozta a terv végrehajtását.

1947 tavaszán az új hatalom, amely a testvériség-egység jelszavával lépett fel, végrehajtotta a szélsőségesek akaratát! Még ugyanaz év áprilisának közepén ácsok jelentek meg a főtéren. Faállványokkal vették körül a Szentháromság-szobrot, majd kőművesek, óvatosan darabonként leszedték a szobor egyes részeit. Voltak, akik nem helyeselték ezt a műveletet. Megjegyzéseket tettek, hogy ez a bontás „merénylet a hit ellen”.

A munkavezető a szoborbontást azzal magyarázta, hogy az emlékmű akadályozza a forgalmat és csak áttelepítésről van szó. A Katolikus portán, a nagytemplom mögött majd újra felállítják a szobrot.

Sajnos, nem így történt. A Szentháromság-szobor kődarabjai, szobrai a Futaki úti temetőben (a Lövölde épülete mögött) kötöttek ki, míg egyes részeket a telepi templomkertbe szállították.

Az volt a valóság, hogy már akkor fellépett a vallásellenesség. A közhatalom nem tűrte meg ezt a szobrot, amely a vallásosság mellett még az Osztrák-Magyar Monarchiára emlékeztető is volt!

Nagyfokú kegyeletsértésnek számít, az amit akkor elkövettek, s az újvidéki római katolikus hitközség ellen is irányult. A Futaki úti temetőben szobordarabok heverték, szétdobálva: fej nélküli, kéz nélküli figurák, a Szentháromság-szobor maradványai.

A hetvenes években Huzsvár László, a Mária neve templom plébánosa kísérletet tett a Szentháromság-szobor megmentésére, de már elkésett vele. Berényi Ferenc telepi lelkész vezetésével összeszedték a szobor maradványait és épületanyagként felhasználták a telepi plébánia épületéhez, beépítették az alapzatba.

Nagy kár, hogy a Katolikus portán nem állították fel újra a ledöntött szobrot, hasonlóképpen, mint a pravoszláv kőkeresztet, amelyet szintén lebontottak a Sétáló utcában (Zmaj utcában) és a szerb koronázó templom udvarába újra felállították.

Újvidék város szegényebb lett egy barokk kultúremlékkel.

NAPJAINKBAN

A Szentháromság – szobor helyén Újvidék főterén, a napjainkban ami látható, az a Svetozar Miletić, a XIX. századi szerb politikust megformáló szobor, Ivan Meštrović szobrászművész alkotása mely, azóta a székváros egyik szimbólumává vált. Az alkotást 1939. október elsején leplezték le.

Forrás: <https://bencsik2.wordpress.com/>